

Савченко О. С.

Луганський національний університет імені Тараса Шевченка (Україна)

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМНИЦТВА В СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКІЙ СФЕРІ

Значний прогрес підприємництва в Україні останніми роками відбувався саме в сфері сільськогосподарського виробництва. Кінцеві результати сільськогосподарської галузі за підсумками 2019 року вражаючи: був зібраний найбільший за всю історію врожай зерно-бобових, Україна в цілому увійшла до складу найбільших світових експортерів сільськогосподарської продукції, стала найбільшим в Європі експортером олійної продукції. Очевидно, що ці результати отримані переважно в підприємницькому секторі, якій складається не тільки з великих корпорацій, але й із сотень середніх і тисяч малих фермерських господарств.

Сприяння розвитку підприємництва в Україні в цілому слугують численні зміни в законодавстві, особливо ті, що надають можливості запроваджувати підприємцям спрощену системи ведення бізнесу, зберігають постійним алгоритм формування ставок єдиного податку. Так, на 2020 рік залишається постійною методологія встановлення ставок оподаткування: для першої групи це до 10% прожиткового мінімуму, що складає 210,2 грн. на 2020 рік; для другої – до 20% мінімальної заробітної плати, що складає 944,6 грн.; на 2020 рік і для третьої – 3 % доходу для платників податку на додану вартість ПДВ і 5 % доходу для тих, хто не сплачує ПДВ. Незважаючи на постійне зростання мінімальної заробітної плати, що встановлюється урядом, ставки єдиного соціального внеску (ЄСВ) також залишаються прийнятними для підприємців, а саме: 22% до мінімальної заробітної плати, що на 2020 рік складає 1039,06 грн. для всіх груп платників єдиного податку. Отже, стабілізація умов функціонування підприємництва значною мірою сприяла його поступовому розвитку. Наразі благополуччя майже 800 об'єднаних територіальних громад (ОТГ), більшість яких створена саме в сільській

місцевості, у значній мірі залежить від підприємців і підприємницьких організацій. Якщо проаналізувати основні джерела формування місцевих бюджетів громад, то саме підприємницька діяльність в ОТГ є найважливішим джерелом, що демонструють приведені в таблиці дані.

Таблиця 1. Характер впливу підприємницьких суб'єктів на наповнювання бюджету ОТГ

Джерело формування бюджету ОТГ згідно із законодавством	Ставка, за якою кошти залишаються в ОТГ, %	База участі підприємницьких суб'єктів в реалізації коштів джерела
1. Податок на доходи фізичних осіб (ПДФО)	60	Заробітна плата працівників підприємств бізнесу – фермерських господарств, торгівлі, послуг
2. Податок на майно	100	У вигляді податку на землю від фермерських господарств, у тому числі, і сімейних
3. Єдиний податок	100	Всі підприємницькі суб'єкти на спрощеній системі оподаткування
4. Акцизний податок з роздрібно-ї торгівлі (тютюном, алкоголем, нафтопродуктами)	5	З суб'єктів торговельного бізнесу
5. Екологічний податок	25	З суб'єктів бізнесу, що використовують землі (ліси, водойми та ін.) спеціального призначення, або забруднюють навколишнє середовище
6. Прибуток комунальних закладів	100	З суб'єктів бізнесу в комунальній власності
7. Доходи від надання адміністративних послуг	100	–

Структура взаємовідносин підприємницьких суб'єктів, що склалася в кожній ОТГ, є не останньою в ланцюгу забезпечення фінансової спроможності ОТГ. Але на разі подальший розвиток підприємництва в ОТГ, особливо у сільськогосподарській сфері, вступає в полосу серйозних змін, пов'язаних, із можливим прийняттям законодавства стосовно введення обігу землі в Україні. На разі в кожній ОТГ середнього розміру, площа яких складає від 200 до 500 квадратних кілометрів, функціонують близько 20-25 фермерських господарств, площа оброблюваних земель в яких здебільшого становить до 800 га. Отже, застосування, у разі прийняття відповідного закону, норми продажу-купівлі

земля сільськогосподарського призначення до 10 тисяч га може значним чином змінити всю структуру фермерського господарства в межах десятків і сотень ОТГ. У середньому можна очікувати зменшення кількості фермерських господарств, що залишаться в ОТГ, до десяти разів, тобто, до 2-3 на кожну громаду, що неминуче позначиться на зменшенні відрахувань коштів до бюджетів громад. У зв'язку із закінченням протягом поточного року створення ще практично такої ж кількості ОТГ по країні в цілому, ця проблема торкнеться практично всієї підприємницької сфери в Україні.

Отже, розгляд сучасного стану функціонування й подальшого розвитку підприємництва в сільськогосподарській сфері в умовах завершення адміністративної реформи і можливого введення продажу землі, потребує враховувати наступні висновки:

1) обґрунтування розвитку діючих і створення нових ОТГ повинно пов'язуватися із програмою розвитку підприємництва на їхніх територіях з метою збільшення всіх видів грошових надходжень від підприємницької діяльності до бюджетів ОТГ;

2) програмою розвитку підприємництва в ОТГ необхідно передбачати створення привабливих умов реєстрації суб'єктів бізнесу на території ОТГ;

3) по мірі підготовки до введення обігу землі в Україні необхідно максимально сприяти мешканцям у питаннях продажу землі в межах території власних ОТГ;

4) максимально створювати умови в ОТГ щодо перетворення прибудинкових господарств у сімейні фермерські господарства з метою закріплення мешканців та їхньої підприємницької діяльності в місцях свого проживання.